

Бріцкан Тетяна Георгіївна

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті розглянута проблема інноваційного навчання та готовності вчителя до його впровадження. Розкрито сутність інновації. Обґрунтовано її вплив на навчальну діяльність молодших школярів та на розвиток творчої особистості вчителя початкових класів. Описано певні інноваційні технології та їх використання в навчальному процесі.

Ключові слова: інновація, інноваційні технології, особистісно-орієнтоване навчання, інформаційно-комунікаційні технології, хмарні технології, інтерактивні технології, проектно-дослідницькі технології, готовність до інноваційної педагогічної діяльності.

Проблема, її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Процес реформування освіти в Україні є спробою застосування нових форм роботи в межах традиційної системи. Сучасній школі сьогодні потрібний учитель, який міг би оновлювати, удосконалювати зміст своєї діяльності. Впоратися з цим завданням можна тільки за умови розумного впровадження інноваційних технологій.

Аналіз публікацій (виділення невирішених проблем).

Поняття «інноваційна технологія» завжди було в колі уваги видатних педагогів (О. Арламова, І. Беха, Л. Ворзацької, Л. Галіцина, В. Давидова, Л. Ілюхіна, М. Кларіна, А. Ніколс, О. Пехота, О. Харченко, Г. Цукерман та інших). Проблему інноваційної діяльності розглядали у своїх дослідженнях також відомі зарубіжні та вітчизняні психологи: Дж. Гілфорд, П. Торренс, Дж. Рензуллі, Р. Стернберг, О. М. Матюшкін, Я. О. Пономарьов, Д. Б. Богоявленська, В. М. Дружинін, В. О. Моляко.

Ціллю статті є обґрунтування особливостей впровадження інноваційних технологій як засобу розвитку особистості вчителя початкових класів.

Виклад основного матеріалу, обґрунтування результатів дослідження. Інновація в перекладі з грецької мови означає «оновлення, новизна, зміна». У зв'язку зі складністю і неоднозначністю даного феномена немає однозначного підходу до

його визначення. Американські вчені вважають, що інновація – це новизна, ідея, яка є новою для конкретної особи, і не має значення, чи є ідея об'єктивно новою, чи ні, визначає її в часі, який минув з моменту її відкриття або першого використання.

В. Паламарчук новацію вважає результатом (продуктом) творчого пошуку особи або колективу, що відкриває принципове нове у науці та практиці, інновацію – результатом породження, формування і втілення нових ідей. Саме втілення нових ідей є ознакою, за якою відрізняють інновації від власне новацій: якщо педагог відкриває щось нове у науці, то він є новатором, а якщо він впроваджує наукову ідею у практику – інноватор [2, с. 95].

У педагогічній літературі дано безліч класифікацій і груп інновацій. Найвідоміші: інновації, спрямовані на розробку нових форм, технологій і методів навчально-виховного процесу; інновації, спрямовані на відпрацювання нового змісту освіти та нових способів його структурування. Впроваджуючи в свою діяльність інноваційні технології, вчитель має бути готовим до такої діяльності.

Сучасні освітні технології, що використовуються вчителями початкових класів на уроках: особистісно-орієнтоване навчання, інформаційно-комунікаційні технології, хмарні технології, інтерактивні технології, проектно-дослідницька технології.

Особистісно-орієнтоване навчання – це таке навчання, центром якого є особистість дитини, її самотність, самоцінність: об'єктивний досвід кожного спочатку розкривається, а потім узгоджується зі змістом освіти (І. С. Якиманська). Технологію особистісно-орієнтованого навчання важливо впроваджувати в систему роботи вчителя початкових класів на кожному уроці, адже це головний шлях до розвитку особистості.

Технології індивідуалізації процесу навчання можуть застосовуватися у роботі з обдарованими дітьми чи з учнями, які мають проблеми у навчанні, при підготовці учнів до олімпіад та інше.

Інформаційні технології не тільки полегшують доступ до інформації і відкривають можливості варіативності навчальної діяльності, її індивідуалізації та диференціації, але і дозволяють повному організувати взаємодію всіх суб'єктів навчання, побудувати освітню систему, в якій учень був би активним і рівноправним учасником освітньої діяльності. Вчитель початкових класів може використати комп'ютерні технології у таких напрямках: комп'ютерний контроль знань, використання мультимедійних програм або навчальних комп'ютерних програм різного типу; створення комп'ютерних програм для проведення лабораторних та практичних робіт; комп'ютерне моделювання об'єктів і процесів природи тощо.

Тому творчі вчителі прагнуть самостійно створювати уроки, де провідна роль залишається за ними, а комп'ютер виконує роль асистента, засобу інтенсифікації, контролю та оцінювання навчальної діяльності учнів.

Хмарні технології (cloud computing) являють собою вільний спосіб доступу до зовнішніх обчислювальних інформаційних ресурсів у вигляді сервісів, що надаються за допомогою мережі Інтернет. Загальною перевагою для всіх користувачів хмарних технологій є те, що отримати доступ до «хмари» можна не лише з ПК чи ноутбука, але також з нетбука, смартфона, планшета, тому що головною вимогою для доступу є наявність Інтернету, а для роботи програмного забезпечення «хмари» використовуються потужності віддаленого серверу [3]. Хмарні технології особливо корисні для вчителів при підготовці та організації навчального процесу.

Інтерактивні технології (авт. О. Пометун, Л. Пироженко), ідея яких полягає в тому, що процес пізнання відбувається за умови постійної активної взаємодії всіх учнів. Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учнів; учитель і учень є рівноправними суб'єктами навчання. Технологія передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання ролевих ігор, спільне розв'язання проблем. Інтерактивне навчання – це навчання діалогу, під час якого відбувається взаємодія учасників педагогічного процесу з метою взаєморозуміння, спільного розв'язання навчальних завдань, розвитку особистісних якостей учнів. Залежно від мети уроку, форм організації навчальної діяльності використовуються інтерактивні технології кооперативного навчання, колективно-групового навчання, ситуативного моделювання, опрацювання дискусійних питань.

Проект (лат. projectus – кинутий вперед) передбачає розробку завдання, попередній, передбачуваний пошук відповіді на питання, шлях вирішення проблеми. Навчальний проект – це завдання учням, сформульовані у вигляді проблеми, і їх цілеспрямована діяльність, форма організації взаємодії учнів з учителем та учнів між собою і як результат діяльності – учнівський проект, що вирішує дану проблему [2].

Організуючі роботу учнів над проектом, треба враховувати, що лише особиста зацікавленість учня в отриманні результату, позитивна мотивація на вирішення проблеми проекту можуть підтримати його самостійність. Розширення способів роботи з джерелами інформації, посилення самостійної ролі учнів в проектній діяльності формують базові компетенції: пошук, збір, аналіз, представлення, передачу інформації, створення (в тому числі і комп'ютерної) презентації, проектування спільної діяльності, рефлексію, самонавчання. Проектна

діяльність дозволяє педагогу організувати роботу з різними групами учнів, що в певному ступені визначає шляхи просування кожного учня від більш низького до більш високого рівня навчання – від репродуктивного до творчого. Проектування дозволяє формувати особистісні якості учнів, в першу чергу, вміння працювати в колективі, брати на себе і розділяти відповідальність за вибір, вирішувати питання, аналізувати результати діяльності. Дослідницька діяльність – це діяльність, пов'язана з рішенням творчого, дослідницького завдання із задалегідь невідомим рішенням. Дружинін В. М. вважає, що «ця діяльність – її прийнято називати творчістю – вимагає безперервного творення ідей, яких немає при готовому отриманні знань». В ході проектно-дослідницької діяльності ефективно використовувати технологію «Навчання у співпраці»: «Головна ідея навчання у співпраці – вчитися разом, а не просто щось виконувати разом! Практика показує, що разом навчатися не тільки легше і цікавіше, але і значно ефективніше».

Впровадження інноваційних освітніх технологій є нелегкою справою, навіть, для досвідченого вчителя і потребує ґрунтовної підготовки (підбір матеріалів, складання плану, підготовка наочного, ігрового матеріалу, ретельне вивчення індивідуальних особливостей учнів класу та ін.). Вчитель має бути готовим до впровадження інноватики.

Готовність до інноваційної педагогічної діяльності – це особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії [1, с. 277]. Готовність до інноваційної діяльності є передумовою ефективної діяльності педагога, максимальної реалізації його можливостей, розкриття творчого потенціалу.

Готовність педагога до інноваційної діяльності визначають за такими показниками [1, с. 280]:

1. Усвідомлення ним потреби запровадження педагогічних інновацій у власній педагогічній практиці.

2. Інформованість про новітні педагогічні технології, знання новаторських методик роботи.

3. Зорієнтованість на створення власних творчих завдань, методик, налаштованість на експериментальну діяльність.

4. Готовність до подолання труднощів, пов'язаних зі змістом та організацією інноваційної діяльності.

5. Володіння практичними навичками освоєння педагогічних інновацій та розроблення нових.

Висновки, перспективи. Таким чином, за допомогою сучасних інноваційних технологій забезпечується можливість досягнення ефективного результату в розвитку особистісних якостей в процесі засвоєння знань, умінь, навичок. Інноваційна діяльність є специфічною і досить складною, потребує від вчителя особливих знань, навичок, здібностей. Впровадження інновацій неможливе без педагога-дослідника, який володіє системним мисленням, розвинутою здатністю до творчості, сформованою й усвідомленою готовністю до інновацій. Перспективи подальшого вивчення даної проблеми ми бачаємо у розробці системи підготовки педагогічних кадрів до впровадження інноваційних технологій навчання у початковій школі.

Література

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Паламарчук В. Ф. Як виростити інтелектуала?: посіб. [для вчителів] / В. Ф. Паламарчук. – К. : Знання, 1989. – 112 с.
3. Шиненко М. А. Використання хмарних технологій для професійного розвитку вчителів [Електронний ресурс] / М. А. Шиненко, Н. В. Сороко. – Режим доступу : http://ite.kspu.edu/webfm_send/308. – Назва з титул. екрану.

Татьяна Брицкан. Внедрение инновационных технологий как средство развития творческой личности учителя начальных классов.

В статье рассмотрена проблема инновационного обучения и готовности учителя к его внедрению. Раскрыта сущность инновации. Обоснованно ее влияние на учебную деятельность младших школьников и на развитие творческой личности учителя начальных классов. Описаны некоторые инновационные технологии и их использование в учебном процессе.

Ключевые слова: инновация, инновационные технологии, личностно-ориентированное обучение, информационно-коммуникационные технологии, облачные технологии, интерактивные технологии, проектно-исследовательские технологии, готовность к инновационной педагогической деятельности.

Tetiana Britskan. Introduction of innovative technologies as a means of developing the creative personality of a primary school teacher.

The article deals with the problem of innovative teaching and readiness of the teacher for its implementation. The essence of innovation is revealed. Its

Збірник наукових статей

influence on the educational activity of junior schoolchildren and on the development of the creative personality of the primary school teacher is justified. Some innovative technologies and their use in the educational process are described.

Keywords: *innovation, innovative technologies, personality-oriented training, information and communication technologies, cloud technologies, interactive technologies, design and research technologies, readiness for innovative pedagogical activity.*

Стаття надійшла до редакційної колегії 31.05.2017